

Broedvogelverslag 2009 Steenuilen

Uilenwerkgroep (sub werkgroep van KNNV Vogelwerkgroep de Bevelanden)

Inleiding

Toen men in begin 2009 met de voorbereiding begon voor een Elfstedentocht, was het 12 jaar geleden dat de laatste 'Tocht der Tochten' gereden werd. Dus net zolang heeft het geduurd voor er weer een winter was waarin zeker 6 weken zware vorst voorkwam. Dat veel vogels zo'n strenge winter niet meer gewend waren, bleek uit het grote aantal sterfgevallen onder de ijsvogels en kleine zilverreigers in onze provincie. In de weken na de koude periode werden ook veel dode kerkuilen gevonden, de langdurige kou was te veel voor de zwakste uilen in de populatie. Ook waren er berichten over dode steenuilen, maar dan vooral in gebieden waar de sneeuw lang is blijven liggen en dat was niet van toepassing op Zeeland.

In die lange periode van strenge vorst lag hier bijna geen sneeuw. Kou deert een gezonde uil niet, maar als de grond langdurig is bedekt door sneeuw kunnen uilen hun voedsel niet meer vinden. Muizen graven dan gangen onder het sneeuwdek, buiten bereik van de uilen.

Waarschijnlijk was deze strenge winter er de oorzaak van, dat de kerkuilen pas veel later in het jaar zijn gaan broeden. Dat werd niet alleen in Zeeland geconstateerd, maar ook in de rest van Nederland en in België. Daar kwam nog bij dat het aantal muizen beperkt was. Het is nog onduidelijk waarom het dit voorjaar in Zeeland net zo slecht met de muizenstand gesteld was, als in het voorjaar van 2008.

De steenuilpopulatie kan niet kiezen in welke periode ze gaan broeden, elk jaar wordt in dezelfde periode het eerste ei gelegd.

Door het te kort aan voedsel werden er gemiddeld per nest maar 3 eieren gelegd en daarvan zijn er maar 1,5 jonge steenuilen per nest uitgevlogen. Dus voor het tweede jaar op rij weer een mager resultaat.

Kerkuilen broedseizoen 2009 Bevelanden

Zoals het zich nu laat aanzien is het broedseizoen 2009 voor de Kerkuilen op de Bevelanden weer niet zo goed verlopen. Het werd al gauw duidelijk dat er in het voorjaar maar op enkele plaatsen is gebroed. Pas na september kwamen meldingen dat er kerkuilen zaten te broeden. Door een te kort aan controleurs werden in 2009 'maar' 123 van de 177 kasten gecontroleerd, voornamelijk telefonisch. Op 15 februari 2010 was het resultaat van het seizoen 2009 van ongeveer 123 kasten bekend, maar het is onduidelijk hoeveel jongen uitgevlogen zijn. Totaal hangen er nu op Noord en Zuid Beveland 177 kerkuilkasten. We hebben momenteel 5 controleurs: Kees Traas, Rob van de Leur, Bram Korteknie, Geert Schuurman en Cees Boot, waarvan ieder gemiddeld 24 kasten moet controleren. Voor de overige 50 kerkuilkasten op Noord en Zuid Beveland is nog geen controleur, deze kasten zijn het afgelopen jaar telefonisch gecontroleerd door Peter

Overzicht 2007, 2008, 2009:

In 2007 33 broedgevallen en 8 solitaire uilen

(zonder resultaten kasten van Noord Beveland)

In 2008 38 broedgevallen en op 17 adressen wel uilen, maar onduidelijk of ze gebroed hebben (maar 100 van 178 kasten zijn gecontroleerd)

In 2009 18 broedgevallen en op 13 adressen wel uilen, maar onduidelijk of ze gebroed hebben. (resultaat bekend van maar 123 van 177 kasten)

Sinds de ARBO wet het klimmen zonder valbescherming niet meer toestaat, worden de meeste kasten niet meer bekeken, ze hangen te hoog. Veel Kerkuilkasten zijn in de afgelopen jaren heel hoog op balken in de boerenschuren geplaatst. Dat deed men vroeger omdat men dan in de winter over het opgeslagen hooi of stro naar boven kon klimmen om de kasten te controleren. Nu de meeste boeren geen hooi of stro opslag meer hebben, hangen deze kasten op onbereikbare plekken. Landschapsbeheer beraadt zich hoe deze kasten veilig verplaatst of gecontroleerd kunnen worden. Dus veel kasten kunnen niet meer van binnen worden bekeken of worden schoongemaakt. Daar komt het te kort aan controleurs nog bij. Daarom heeft de coördinator besloten om voorlopig de controle telefonisch te laten plaatsvinden. Mocht een eigenaar behoefte hebben aan een bezoek, dan kan de controleur zelf besluiten om bij deze mensen langs te gaan.

Nieuwe kerkuilkasten mogen vanaf nu uiteraard alleen nog op veilig bereikbare plaatsen geplaatst worden, ze worden nu alleen nog via Peter uitgegeven.

Kerkuilen hebben voorkeur voor schuren met een dichte donkere zolder of als er hooi of stro in is opgeslagen waardoor daar boven een donkere ruimte ontstaat. Maar sinds er strenge hygiënische regels voor het opslaan van consumptiegoederen in landbouwschuren zijn vastgesteld, is het vaak niet meer toegestaan om kerkuilen los in de schuur binnen te laten. Vaak wordt dan gekozen voor het meteen tegen een invliegopening in de wand van een schuur plaatsen van de kast.

In zo'n kast is het ook donker en waarschijnlijk daarom dat ook veel kerkuilen kiezen voor deze kasten.

Toch broeden er ook kerkuilen in open hangaars, als daar een kerkuilkast in is geplaatst. Het gaat dan om schuren die aan één kant open zijn en worden gebruikt voor het stallen van landbouwvoertuigen. Een voorbeeld hiervan was de open loods op het erf van 'voormalig' Vermeulen aan de Zuidweg in Nisse, waar jarenlang kerkuilen in een kast hebben gebroed. Nadat het terrein en opstallen door het Zeeuws Landschap overgenomen zijn, is deze oude loods afgebroken. In januari hebben Chiel Jacobusse en ondergetekende kerkuilbraakballen gevonden in de nieuwe loods, waarin ook weer een kerkuilkast is geplaatst.

Nu besloten is om de kasten voorlopig telefonisch te controleren is er misschien ook meer belangstelling om kerkuilkasten te controleren? Er is namelijk grote behoefte aan enkele nieuwe controleurs, die natuurlijk uit alle werkgroepen van de KNNV mogen komen.

Wat houdt deze taak in? De telefonische controle vindt twee maal per jaar plaats, één keer na het 1e broedsel, zo rond juli en de 2e maal in het najaar rond december, Kerkuilen broeden in muizenrijke jaren vaak twee maal. Er is een vragenlijst beschikbaar, zodat zoveel mogelijk informatie kan worden gevraagd aan de eigenaar van de kast. Maar indien de controleur er tijd voor heeft, heeft een bezoek aan de eigenaar en de kast natuurlijk de voorkeur. Uit ervaring is gebleken dat de eigenaars van de kasten een bezoek van de controleur zeer waarderen. Het voordeel van een persoonlijk contact is dat er veel meer informatie wordt verkregen en dan gaat het vaak ook om andere zaken dan de kerkuilen alleen.

Alle gegevens worden genoteerd op een zogenaamde 'kastkaart' die Peter beschikbaar stelt. Op deze 'kaart' staan de gegevens van de eigenaar, van de plek waar de kast zich bevindt en van de controles van voorgaande jaren. Elk jaar krijgt de controleur aan het begin van het seizoen de bijgewerkte kastkaarten.

In de nabije toekomst zal het voor de controleurs mogelijk worden om een cursus te mogen volgen via Landschapsbeheer, om meer zicht te krijgen op aanpassingen die mogelijk zijn op een boerenerf ter bevordering van het leefgebied van plant en dier op dit erf. Een controleur is in staat een goed contact op te bouwen met agrariërs, dat betekent dat men soms even moet slikken, als er onderwerpen aan bod komen, zoals jacht, ongedierte bestrijding en ontpolderings kwesties. Toch blijkt vaak dat men daar veel genuanceerder over denkt, dan de media ons willen doen geloven. Als de controleur daar een beetje diplomatiek mee om kan gaan is de eerste stap gezet om natuurbeschermers en agrariërs dichter bij elkaar te brengen.

Er zijn controleurs nodig voor ongeveer 20 kasten op Noord Beveland en 20 kasten in de Zak van Zuid Beveland en voor een tiental kasten verspreid over Zuid Beveland om enkele controleurs van een te veel aan kasten te ontlasten.

Aanmelden bij Peter Boelee coördinator van de Uilenwerkgroep, een subwerkgroep van de KNNV Vogelwerkgroep de Bevelanden,

Peter Boelee tel. 06 25102354

Februari 2010